

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 21.2.2007
KOM(2007) 59 v konečném znění

SDĚLENÍ KOMISE RADĚ A EVROPSKÉMU PARLAMENTU

o Interpretacní sdělení o odpadech a vedlejších produktech

OBSAH

1.	Úvod.....	3
2.	Souvislosti.....	4
2.1.	Oblast působnosti sdělení.....	4
2.2.	Souvislosti sdělení.....	4
3.	Použití judikatury Evropského soudního dvora	6
3.1.	Obecné pojetí definice odpadu.....	6
3.2.	Považuje se daný materiál za výrobní reziduum, nebo za produkt?	6
3.3.	Podmínky, za kterých výrobní reziduum není odpadem.....	7
3.4.	Další okolnosti užívané Evropským soudním dvorem k rozlišení mezi odpadem a vedlejším produktem.....	9
	Příloha 1 – příklady toho, co je a co není odpad	11
1.	Strusky a prach z výroby železa a oceli	11
2.	Vedlejší produkty potravinářského průmyslu – krmiva pro zvířata.....	11
3.	Vedlejší produkty spalování – sádra odsiřující spaliny.....	12
4.	Odřezky a další podobné materiály.....	12

SDĚLENÍ KOMISE RADĚ A EVROPSKÉMU PARLAMENTU

o Interpretaci sdělení o odpadech a vedlejších produktech

(Text s významem pro EHP)

1. Úvod

Během posledních třiceti let byla definice odpadu klíčovou součástí ochrany evropského životního prostředí před dopady vzniku odpadů a rovněž součástí nakládání s odpady. Předměty nebo látky, které jsou definovány jako „odpady“, se řídí právními předpisy Společenství, aby bylo chráněno lidské zdraví a životní prostředí. Při rozhodování o přepravě odpadů nebo při udělování povolení používají příslušné orgány určené směrnicí 2006/12/ES¹ (rámcová směrnice o odpadech) definici odpadu případ od případu. Obecně je zřejmé, co je a co není odpad. V souvislosti s výkladem této definice se však vyskytlo mnoho otázek.

Jedna z nich souvisí s rozlišováním mezi materiály, které nejsou hlavním cílem výrobního procesu, ale lze je považovat za neodpadní vedlejší produkty, a materiály, se kterými by se mělo nakládat jako s odpadem. Ve skutečnosti nejde o černobílé rozlišení, ale spíše o široké spektrum technických situací s velmi odlišnými riziky pro životní prostředí a dopady a s velkým množstvím šedých zón. Pro účely použití právních předpisů v oblasti životního prostředí je však třeba v jednotlivých případech jasně oddělit dvě právní situace – zda se jedná, či nejedná o odpad. A toto rozlišení se v některých případech ukázalo jako obtížné.

S cílem zvýšit právní jistotu právních předpisů v oblasti odpadů a učinit definici odpadu snadněji pochopitelnou a použitelnou, snaží se toto sdělení poskytnout příslušným orgánům návod při rozhodování, zda daný materiál v jednotlivých případech je či není odpad, a poskytnout hospodářským subjektům informace o tom, jak činit taková rozhodnutí. Sdělení také pomůže sladit výklad těchto ustanovení v rámci EU.

Úkolem sdělení je vysvětlit definici odpadu uvedenou v článku 1 rámcové směrnice o odpadech, jak ji vyložil Evropský soudní dvůr, aby se zajistilo správné provádění uvedené směrnice. V evropském právu týkajícím se odpadů nemají pojmy jako vedlejší produkt nebo druhotná surovina žádný právní význam – materiály jsou prostě buď odpady, nebo odpady nejsou. Pouze pro účely tohoto sdělení² se kromě definice odpadu uvedené ve směrnici použijí následující ilustrativní termíny:

- Produkt – veškerý materiál, který je záměrně vytvořen během výrobního procesu. V mnoha případech lze určit jeden (nebo více) „primární“ produkt, který je hlavním vyráběným materiálem.
- Výrobní reziduum – materiál, který není záměrně vyráběn během výrobního procesu, ale může či nemusí být odpadem.

¹ Úř. věst. L 114, 27.4.2006, s. 9–21.

² Definice nepředstavují právní výklad Evropské komise a nejsou určeny k použití mimo kontext tohoto sdělení.

- Vedlejší produkt – výrobní reziduum, které není odpadem.

Jak bylo oznámeno v tematické strategii pro předcházení vzniku odpadů a jejich recyklaci, účinnost pokynů navrhovaných sdělením bude přezkoumána v roce 2010 v souvislosti s přezkumem strategie. Při téže příležitosti dojde i k přezkumu toho, zda další judikatura ESD považuje revizi pokynů za nezbytnou.

2. SOUVISLOSTI

2.1. Oblast působnosti sdělení

Oblastí působnosti tohoto sdělení je rozlišení, co je a není v kontextu výrobního procesu odpad. Nevztahuje se na jiné druhy odpadu, jako např. na komunální odpad nebo na jiné podobné toky odpadů, ani na spotřební rezidua. Nezabývá se tím, kdy se produkt stává odpadem, nebo kdy odpad přestává být odpadem. Nezabývá se odpadem, který je vyloučen z oblasti působnosti rámcové směrnice o odpadech.

2.2. Souvislosti sdělení

Ustanovení čl. 8 odst. 2 bod iv) rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1600/2002/ES ze dne 22. července 2002³ o šestém akčním programu Společenství pro životní prostředí vyzýval k ujasnění rozdílu mezi tím, co je odpad, a co odpad není. Ve sdělení k tematické strategii pro předcházení vzniku odpadů a jejich recyklaci ze dne 27. května 2003⁴ Komise nastínila situaci kolem definice odpadu, vyzvala k široké diskusi o problému založené na důkazech a vyzvala zúčastněné strany, které mají lepší varianty stávajících definic, aby je předložily. Většina připomínek žádala, aby byly spíše zachovány základní definice odpadu a aby byly ujasněny některé specifické aspekty.

V souvislosti s touto dohodou se Komise v tematické strategii pro předcházení vzniku odpadů a jejich recyklaci přijaté dne 21. prosince 2005⁵ zavázala „zveřejnit sdělení obsahující pokyny vyplývající z jurisdikce Evropského soudního dvora zabývající se otázkami vedlejších produktů v příslušných průmyslových odvětvích o tom, kdy by měl být vedlejší produkt považován za odpad a kdy ne, aby se vyjasnila hospodářská situace hospodářských subjektů a příslušných orgánů“. Tento dokument je naplněním uvedeného závazku.

2.2.1. Proč jsou třeba pokyny?

Vyvíjející se jurisdikce a relativní nedostatek právní jasnosti v některých případech příslušným orgánům i hospodářským subjektům použití definice odpadu v těchto otázkách ztížily. Existují důkazy o odlišných jednotlivých řešeních případů se stejnými skutečnostmi, ke kterým došly příslušné orgány různých členských států – to vede nerovnému zacházení s hospodářskými subjekty a k překážkám na vnitřním trhu. Příliš volný výklad definice odpadu vytváří dotčenému odvětví zbytečné náklady a může snížit přitažlivost materiálů, které by se jinak vrátily do hospodářství. Příliš úzký výklad by mohl vést ke škodám na životním prostředí a mohl by narušit právo Společenství v oblasti odpadů a běžné normy pro odpad v EU.

³ Úř. věst. L 242, 10.9.2002, s. 1.

⁴ KOM(2003) 301 v konečném znění.

⁵ KOM(2005) 666 v konečném znění.

Komise má za to, že pro dosažení právní jasnosti se lépe hodí pokyny, než definice vedlejších produktů v rámci směrnice o odpadech. Zejména rozdíl mezi odpadem a vedlejším produktem založený na tom, zda je materiál určen k využití nebo k odstranění, nebo na tom, zda materiál má nebo nemá kladnou hospodářskou hodnotu, patrně nenabízí nezbytné záruky pro ochranu životního prostředí. Jiné řešení, že by se do znění směrnice přímo přenesly části formulací ESD vyňaté z kontextu, by mohlo vést k vytvoření nových nejasností. Další možnosti, včetně jakýchkoli seznamů, se jeví jako nepraktické z provozního hlediska i z hlediska vymáhání práva. V rámci právně závazných kritérií stanovených ESD představují pokyny pružný nástroj přizpůsobitelný novým skutečnostem a technologiím.

2.2.2. *Souvislosti týkající se průmyslu*

V průmyslových procesech se vyrábí široká škála různých typů materiálů, na něž by se mohlo vztahovat toto sdělení. V obchodním jazyce by mohly být označovány jako vedlejší produkty, druhotné produkty, meziprodukty, produkty, které nejsou klíčové, nebo na méně podstatné produkty. Žádný z těchto termínů nemá v právu Společenství v oblasti životního prostředí žádný právní význam, tj. produkty a vedlejší produkty mají stejný statut, materiály jsou jednoduše odpady, nebo odpady nejsou.

Procesy průmyslové výroby jsou často složité a mohou vytvářet několik různých materiálů s různými hospodářskými hodnotami, dopady na životní prostředí a statuty je/není odpad. Mimo to se okolnosti statutu je/není odpad se mohou měnit podle jednotlivých odvětví. V některých odvětvích se s materiály, které se prodávají jako odpad, volně obchoduje mezi podniky v rámci celého vnitřního trhu. V jiných odvětvích, jako např. v potravinářství, je pro hospodářské využití dotčeného materiálu jasný rozdíl mezi odpadem a produktem klíčový. Technická situace se průběžně vyvíjí, rychlé změny přicházejí v technologiích výrobních procesů i dostupného nakládání s odpady.

2.2.3. *Environmentální situace*

Je zřejmé, že jak produkty, tak odpady mohou obsahovat toxické materiály, a pokud se s nimi špatně zachází nebo nejsou dobře kontrolovány, mohou představovat riziko pro lidské zdraví či životní prostředí. Mimo to mají průmyslové a těžební odpady často vlastnosti, které znamenají, že ve srovnání s produkty mohou představovat pro životní prostředí určité riziko. To souvisí se skutečností, že zatímco složení produktů je obecně specificky vytvářeno a kontrolováno, složení odpadů může být méně zřejmé.

Znamená to, že z environmentálního hlediska je nesmírně důležité, aby byly materiály správně zařazovány mezi odpadní či neodpadní látky. Právní předpisy o odpadech chrání životní prostředí před následky průmyslových odpadů mnoha způsoby, zejména prostřednictvím povolení a přepravních postupů, a specifickými normami pro spalování odpadů. Pokud materiál není odpadem, neznamená to, že spadá zcela mimo systém ochrany životního prostředí stanovený právem Společenství. Nařízení týkající se produktů a další právní předpisy, jako např. navrhované nařízení REACH, mají za cíl ochranu lidského zdraví a životního prostředí před možnými environmentálními dopady produktů a jiných materiálů, které nejsou odpady.

3. POUŽITÍ JUDIKATURY EVROPSKÉHO SOUDNÍHO DVORA

3.1. Obecné pojetí definice odpadu

ESD neustále tvrdí, že definici odpadu je třeba vykládat široce, aby byla v souladu s cílem směrnice 2006/12/ES a s čl. 174 odst. 2 Smlouvy o ES, který stanoví, že cílem politiky Společenství v oblasti životního prostředí je vysoká úroveň ochrany. Definice odpadu ve směrnici 2006/12/ES odkazuje na přílohu 1 uvedené směrnice a na Evropský seznam odpadů v rozhodnutí Komise 2000/532/ES⁶. Avšak vzhledem k tomu, že oba tyto zdroje jsou orientační, se definice odpadu v zásadě opírá o pojem „odstraňování“.

Soudní dvůr při několika příležitostech zdůraznil, že to, zda materiál je či není odpadem, závisí na konkrétních faktických okolnostech, a že z toho důvodu musí příslušný orgán rozhodovat případ od případu.

Na konec je třeba poznamenat, že i když konkrétní materiál splní zkoušky stanovené ESD (a popsány v oddíle 3.3), aby nebyl považován za odpad, pokud je ve skutečnosti odstraňován, musí být jasně považován za odpad a podle toho s ním bude nakládáno.

3.2. Považuje se daný materiál za výrobní reziduum, nebo za produkt?

V případě *Palin Granit*⁷ uvedl ESD, že výrobní reziduum je něco, co není konečným produktem, který měl výrobní proces za cíl vytvořit. V případě *Saetti*⁸ ESD uvedl, že pokud výroba dotčeného materiálu byla „výsledkem technické volby“ (záměrně vyrobit tento materiál), nemůže být výrobním reziduem.

Proto při určování toho, zda je materiál odpadem či nikoli, bude první otázkou to, zda se výrobce záměrně rozhodl daný materiál vyrobit.

Pokud by výrobce mohl vyrobit primární produkt, aniž by vyrobil dotčený materiál, ale rozhodl se tak učinit, pak je to důkazem toho, že dotčený materiál není výrobním reziduem. Další důkaz toho, že výroba dotčeného materiálu byla technickou volbou, může zahrnovat úpravu výrobního procesu, aby byly dotčenému materiálu dodány specifické technické vlastnosti.

Případ ropného koksu

V případě *Saetti a Frediani* byl ESD požádán o stanovisko, zda ropný koks, materiál na bázi uhlíku vyráběný rafinací ropy, je či není odpadem. Soudní dvůr se domnívá, že ropný koks nemůže být považován za výrobní reziduum, neboť výroba koksu je výsledkem technické volby, s konkrétním záměrem použití jako palivo. Rovněž se domnívá, že i v případě, že by ropný koks byl automatickým výsledkem rafinace, pokud bylo jisté, že celá produkce koksu bude využita, zejména pro stejné účely jako jiné látky (vyráběné rafinací), pak ropný koks je rovněž ropným produktem a jako takový je vyráběn, a tedy není výrobním reziduem.

⁶ Naposledy pozměněné rozhodnutím Rady 2001/573/ES, Úř. věst. L 203 28.7.2001, s. 18.

⁷ Případ C-9/00 *Palin Granit Oy* (2002) ECR I-3533.

⁸ C-235/02, *Saetti Order*, 15. leden 2004.

3.3. Podmínky, za kterých výrobní reziduum není odpadem

Soudní dvůr uvedl, že i když je materiál považován za výrobní reziduum, nemusí být nutně odpadem. Vlastnosti materiálu, pokud jde o možnost jeho dalšího využití v hospodářství, mohou znamenat, že nebude považován za odpad.

V nedávné jurisdikci (*Palin Granit* a následující případy) stanovil ESD trojdílnou zkoušku, kterou musí výrobní reziduum projít, aby bylo považováno za vedlejší produkt. Soudní dvůr uvedl, že pokud další využití materiálu nebylo pouze možné, ale jisté, bez dalšího zpracování před použitím a jako součást nepřetržitého výrobního procesu, pak materiál není odpadem. Tato zkouška je kumulativní – musí být splněny všechny tři části. Kromě této zkoušky ESD poznamenal, že použití, k němuž je vedlejší produkt určen, musí být zákonné – jinými slovy vedlejší produkt není něco, co má výrobce odstranit, nebo co se podle práva EU či podle vnitrostátního práva nesmí používat (viz rozhodovací schéma v příloze II).

3.3.1. Je další použití materiálu jisté, a nikoli pouze možné?

Pokud existuje možnost, že materiál je ve skutečnosti nepoužitelný, nesplňuje technické podmínky, které jsou požadovány pro jeho použitelnost, nebo pokud pro takový materiál neexistuje trh, má být nadále považován za odpad. Statut odpadu chrání životní prostředí před možnými následky této nejistoty. Pokud se následně ukáže, že odpad může ve skutečnosti sloužit užitečnému účelu, pak v okamžiku, kdy je připraven k použití jako využitelný produkt, materiál ztratí svůj statut odpadu (viz *Mayer Parry*⁹).

V některých případech může existovat možnost využití jisté části materiálu, zatímco zbytek je třeba odstranit. Pokud podle konkrétního úsudku příslušného orgánu nelze zajistit určité využití veškerého dotčeného materiálu, měl by být zpočátku veden jako odpad. Pokud však existují dlouhodobé smlouvy mezi držitelem materiálu a jeho následným uživatelem, mohou být ukazatelem toho, že materiál, kterého se smlouva týká, bude použit, a tedy že existuje jistota jeho použití.

Obdobně, pokud bude materiál skladován po neuvedenou dobu před možným, ale ne jistým opětovným použitím, měl by být během skladování považován za odpad (*Palin Granit*).

3.3.1.1. Další využití přinese držiteli odpadu finanční výhody

Pokud může výrobce prodat dotčený materiál se ziskem, může to znamenat větší pravděpodobnost, že takový materiál bude s určitostí použit (*Palin Granit*). To však samo o sobě není definitivní – viz předchozí judikatura potvrzující, že odpad může mít hospodářskou hodnotu (*Vessoso a Zanetti*¹⁰, *Tombesi*¹¹). Komise je toho názoru, že je rovněž důležité zvážit náklady na zacházení s odpadem při zvažování této zkoušky, neboť existuje riziko, že aby nebyl materiál uznán za odpad, bude nabídnuta symbolická cena, a tím bude umožněno nakládat s materiálem mimo vhodná zařízení na nakládání s odpady. Vysoká cena, která je v souladu se současnými tržními cenami nebo vyšší, však může znamenat, že materiál není odpad.

⁹ C-444/00 *Mayer Parry* (2003) ECR I-6163.

¹⁰ Případy C-206/88 a 207/88, *Vessoso a Zanetti* (1990) ECR 1461.

¹¹ Spojené případy C-304/94, C-330/94, C-342/94 a C-224/95 *Tombesi* (1997) ECR I-3561.

Případy španělské mrvy

Ve spojeném případě Komise versus Španělsko (C-416/02 a C-121/03) Soudní dvůr uvedl, že mrvy nebude považována za odpad, pokud se používá jako hnojivo půdy, jako součást zákonného postupu rozptýlení na jasně označené pozemky (bez ohledu na to, zda jsou pozemky v rámci zemědělského podniku, který splašky vyprodukoval, nebo mimo něj) a pokud je její skladování omezeno na potřeby tohoto rozptýlení.

3.3.2. Lze materiál opětovně použit bez dalšího zpracování?

V některých případech to může být zkouška značně náročná na provedení. Často je v řetězu hodnot vedlejšího produktu řetězec úkolů, které je třeba splnit jako součást dalšího použití materiálu: Materiál je vyroben, pak může být omyt, osušen, rafinován či homogenizován, mohou být přidány vlastnosti nebo jiné materiály, kterých je třeba k jeho dalšímu užití, zkontroluje se jeho kvalita atd. Některé úkoly budou prováděny na místě výroby, některé na místě dalšího uživatele a některé u prostředníků. V rozsahu, v jakém jsou tyto úkoly nedílnou součástí výrobního procesu (viz další oddíl), nebrání tomu, aby byl materiál považován za vedlejší produkt.

Soudní dvůr zjistil, že pokud se před dalším použitím vyžaduje postup dodatečné úpravy, i když je následné využití jisté, je to důvod, aby se materiál až do konce postupu považoval za odpad (*Avesta Polarit*¹²).

3.3.3. Jako součást nepřetržitého výrobního procesu?

Pokud je však materiál připraven pro další použití jako nedílná součást nepřetržitého výrobního procesu a je pak účinně odeslán k takovému dalšímu použití, jedná se podle zkoušky stanovené ESD o vedlejší produkt.

V této situaci se příslušný orgán bude muset rozhodnout, zda úkoly popsané v oddílu výše jsou **nedílnou součástí nepřetržitého výrobního procesu**. Komise má za to, že při tom budou muset učinit rozhodnutí na základě všech skutečností: stupeň připravenosti materiálu pro další použití, povahu a rozsah úkolů potřebných k přípravě materiálu před dalším použitím, začlenění těchto úkolů do hlavního výrobního procesu, a zda úkoly provádí někdo jiný, než prodejce, mohou být dokonce příslušné a mohly by být všechny relevantní. Příslušné orgány by měly brát v úvahu i dokumenty BREF jako pokyny při rozhodování, zda jsou úkoly nedílnou součástí výrobního procesu. Je třeba uvést, že přístup Soudního dvora v případě *Palin Granit, Niselli*¹³ a *Spanish manure* naznačuje spíše úzce zaměřený než široce pojatý přístup k chápání výrobního procesu.

Pokud materiál opustí místo nebo továrnu, kde byl vyroben, aby prošel dalším zpracováním, může to být důkaz, že takové úkoly již nejsou součástí stejného výrobního procesu. Se zvyšující se specializací průmyslových procesů to však nelze považovat za konečný důkaz. Do přípravy materiálu k dalšímu užití mohou být zapojeni další uživatelé a zprostředkovatelské společnosti tím, že budou provádět druhy úkolů popsané výše v bodě 3.3.2.

¹² Případ C-114/01 *AvestaPolarit Chrome Oy* rozsudek ze dne 11. září 2003.

¹³ C-457/02, *Niselli*, usnesení ze dne 11. listopadu 2004.

Pokud je materiál třeba jako součást primární činnosti výrobce, je to důkaz, že dotčený materiál není odpadem.

Případ zbytkového kamení

V případech Avesta Polarit a Palin Granit byl Soudní dvůr požádán, aby vyřešil, za jakých okolností se zbytkový kámen z dolů a lomů považuje za odpad. Soudní dvůr uvedl, že pokud byly kameny před možným budoucím využitím nebo budoucím závazkem zpracování odpadu skladovány, jsou považovány za odpad. Pokud byla některá rezidua, která lze fyzicky identifikovat, skladována před možným, ale ne jistým opětovným použitím, aniž by byla zpracována, aby se jimi plnily podzemní chodby za účelem stabilizace, jak vyžaduje základní činnost dolu (těžba rudy), nejsou považovány za odpad.

3.4. Další okolnosti užívané Evropským soudním dvorem k rozlišení mezi odpadem a vedlejším produktem

V případě *Arco Chemie*¹⁴ a v dalších podobných jurisdikcích uvádí ESD celou škálu faktorů, které naznačují, že materiál je odpadem. Žádný z těchto prvků nemusí vést k jednoznačnému závěru, ale některé z nich mohou být za určitých okolností užitečné.

3.4.1. *Nelze očekávat jiné použití než odstranění, nebo má použití velký dopad na životní prostředí, nebo vyžaduje zvláštní ochranná opatření*

Jak uvedl ESD, pokud daný materiál nemá žádné možné využití, a proto bude odstraněn, zdá se obvyklé, že takový materiál je v okamžiku výroby považován za odpad. V některých případech je další použití materiálu zakázáno, nebo musí být materiál odstraněn nebo se opět stát odpadem závazným postupem. To se může stát z environmentálních, bezpečnostních nebo zdravotních důvodů. Jedním z příkladů právních předpisů EU, které mohou vést k závaznému odstranění daného materiálu nebo k tomu, že se s ním zachází jako s odpadem, je směrnice 96/59 o PCB/PCT¹⁵. Rovněž pokud materiál nesplňuje normy právních předpisů o produktech a jejich možném použití, mělo by se s ním zacházet jako s odpadem, dokud není schopen dané normy splnit.

Otázka možného poškození životního prostředí daným materiálem a potřeba zvláštních opatření na ochranu přírody, která by bylo třeba přijmout při využití materiálu, je složitější. Množství primárních produktů má rovněž velký potenciál poškodit životní prostředí a vyžaduje opatrné zacházení, aby ke škodám na životním prostředí nedocházelo. Ovšem podle stanoviska ESD k výkladu definice odpadu, pokud má vedlejší produkt větší dopad na životní prostředí než alternativní materiál nebo produkt, který ho nahradí, může to ovlivnit hranice mezi rozhodováním o statutu odpadu v situacích, kdy je možné a vhodné srovnání.

Opačná situace, neexistence zřejmého rizika materiálu pro životní prostředí, nedokazuje, že se nejedná o odpad. V případě *Palin Granit* měl ESD za to, že i když bylo dokázáno, že dotčený materiál nepředstavuje žádné skutečné riziko pro zdraví lidí ani životní prostředí, není to příslušné kritérium pro závěr, že materiál není odpad. To je logické – inertní průmyslový odpad složený na nevhodném místě nemusí představovat riziko pro lidské zdraví nebo životní prostředí. Nepochybně však způsobuje nepříjemnosti a měl by spadat do působnosti definice

¹⁴ Spojené případy C-418/97 & C-419/97 *ARCO Chemie* (2000) ECR I-4475.

¹⁵ Úř. věst. L 243, 24.9.1996, s. 31–35.

odpadu. Z toho vyplývá, že skutečnost, že látku lze způsobem odpovědným k životnímu prostředí a bez podstatné úpravy předělat na palivo, neznamená, že látka není odpad (*Arco Chemie*). Definice odpadu existuje proto, aby zajistila, že s odpady se bude skutečně nakládat tímto environmentálně odpovědným způsobem.

Ve stejném případě ESD uvedl, že ani místo uložení, ani složení materiálu není zásadní pro rozhodnutí, zda materiál je či není odpadem. V některých případech – např. lomy na mramor – jsou odpadní výrobní rezidua ve skutečnosti ze stejného materiálu jako primární produkt. Pokud jsou však určeny k odstranění, budou i nadále odpadem.

3.4.2. Způsob nakládání s daným materiálem je standardním způsobem nakládání s odpadem

V některých případech může být místo určení materiálu silným vodítkem při určování jeho statutu. ESD však také uvedl, že to, zda operace, která bude s materiálem provedena, je nebo není způsobem nakládání s odpadem uvedeným v příloze IIA nebo IIB, nemůže poskytnout definitivní odpověď na otázku, zda materiál je či není odpadem (*Niselli*). To je nepochybné, neboť několik metod nakládání s odpadem uvedených v příloze lze také zcela platně použít na produkt a naopak. Zejména nelze rozlišit mezi spalováním paliva jako produktu a spalováním odpadu na základě metody nakládání s odpadem.

3.4.3. Podnik považuje materiál za odpad

V případě *Arco Chemie* upozornil Soudní dvůr, že chápání materiálu jako odpadu by mohlo být faktorem, který naznačí, že dotčený materiál je odpadem. Komise však soudí, že tato zkouška by mohla podpořit nedbalý přístup k právním předpisům o odpadech tím, že zvýhodní podniky, které si nejsou vědomy právních závazků nebo které se snaží plnění těchto závazků vyhnout. Kromě toho vzhledem k tomu, že toto pojetí je nesmírně subjektivní, mohlo by vést ke koncepci odpadu odlišné v jednotlivých členských státech.

3.4.4. Podnik se snaží omezit množství vyráběného materiálu

Opět v případě *Palin Granit* ESD uvedl, že pokud se podnik snaží omezit množství vyráběného materiálu, mohlo by to znamenat, že daný materiál je odpad. Není to rozhodující, neboť je možné, že se zjistí, že změna vyráběného množství daného materiálu souvisí s náklady, cenami a trhy, a nikoli se snahou minimalizovat množství materiálu, který bude odstraněn. Dále by důsledné použití tohoto kritéria mohlo za jistých okolností společnosti odradit od přijetí politik na předcházení vzniku odpadů.

Příloha 1 – příklady toho, co je a co není odpad

Tyto příklady mají ilustrovat situace, v nichž materiály mohou, nebo nemusí být hodnoceny jako odpady. Jsou vybrány z mnoha různých odvětví, ale nejsou ani určující, ani úplné. Existuje mnoho dalších příkladů, které bylo možno použít, a dokonce i případy zde uvedené se mohou za jistých podmínek v rámci EU lišit, pokud daný vedlejší produkt nemá zajištěné použití, nebo naopak pokud má materiál zajištěné použití v regionu nebo členském státě, přičemž to neplatí pro celou EU.

1. STRUSKY A PRACH Z VÝROBY ŽELEZA A OCELI

Vysokopeční struska se vyrábí současně s horkým železem ve vysoké peci. Výrobní proces železa je přizpůsoben tak, aby zajistil, že struska bude mít potřebné technické kvality. Na počátku výrobního procesu se učiní technické rozhodnutí, jaký typ strusky se bude vyrábět. Mimo to je použití strusky využito jisté v mnoha jasně definovaných případech konečného a poptávka je vysoká. Vysokopeční struska může být použita přímo na konci výrobního procesu, bez dalšího zpracování, které není nedílnou součástí výrobního procesu (jako např. drcení za účelem získání vhodné velikosti částic). Proto lze říci, že tento materiál nespadá do působnosti definice odpadu.

Naopak odsiřovací struska se vyrábí kvůli potřebě odstranit před zpracováním železa a oceli síru. Výsledná struska je bohatá na síru, nelze ji v metalurgickém průmyslu použít ani recyklovat, a proto obvykle uložena na skládku. Dalším typem příkladu je prach z výroby oceli, získávaný při čištění vzduchu v závodu. Tento prach je zachycován filtry. Filtry lze vyčistit a kovový obsah recyklací vrátit do hospodářského cyklu. Obě tato výrobní rezidua jsou proto z pohledu výroby odpadem, přičemž obsah železa, které se získá z filtrů přestává být po recyklaci odpadem.

2. VEDLEJŠÍ PRODUKTY POTRAVINÁŘSKÉHO PRŮMYSLU – KRMIVA PRO ZVÍŘATA

Hlavním použitím vedlejších produktů potravinářského odvětví jsou krmiva pro zvířata. Výrobní procesy v mnoha odvětvích (např. výroba cukru, lisování olejnatých semen, výroba škrobu a výroba sladu) vytvářejí materiály, které používají jako krmiva buď přímo zemědělci, nebo průmysl složených krmiv. Ačkoli ne všechna výrobní rezidua se automaticky nepovažují za odpad¹⁶, výše uvedená krmiva se vyrábějí záměrně v přizpůsobených výrobních procesech, nebo nejsou vyráběna záměrně, ale splňují kumulativní kritéria pro vedlejší produkty určená soudem, neboť jejich další použití jako krmiv pro zvířata je jisté, aniž by došlo k dalšímu zpracování mimo výrobní proces daného materiálu. Kromě toho se krmiva řídí právními předpisy jako např. nařízením 178/2002 o potravinovém právu¹⁷ a směrnicí 96/25/ES o oběhu krmných surovin¹⁸. V obou případech lze říci, že tyto materiály nespadají do oblasti působnosti definice odpadu.

¹⁶ (podle stanoviska Komise před soudem v dosud projednávané věci *Komise v. Itálie*, C-195/05 – existence specifikovaných technických vlastností a jistého opětovného použití sama o sobě nestačí – je třeba použít tři kumulativní prvky jurisdikce ESD)

¹⁷ Úř. věst. L 100, 8.4.2006, s. 3.

¹⁸ Úř. věst. L 123, 23.5.1996, s. 35–58.

3. VEDLEJŠÍ PRODUKTY SPALOVÁNÍ – SÁDRA ODSIŘUJÍCÍ SPALINY

Zařízení na odsíření spalin odstraňují síru ze spalin, které se vytvářejí při spalování sirných fosilních paliv v elektrárnách, aby se zabránilo znečišťování ovzduší a vzniku kyselých dešťů. Výsledný materiál, sádra z odsířování spalin, se má na oproti běžné sádře širokou škálu použití, zejména při výrobě sádkartonu. Proces je upraven a regulován tak, aby vytvářel sádro z odsířování spalin požadovaných vlastností. Kromě toho je použití materiálu jisté, bez dalšího zpracování před použitím, a vzniká jako součást nedílného výrobního procesu.

Mnohé produkty spalování uhlí mohou mít další využití jen s malým dalším zpracováním nebo bez něj. Některé se však běžně ukládají na skládky – např. lignitový popílek. Vzhledem k tomu, že na úrovni EU není využití jisté, nesplňují tyto produkty kritéria ESD, a proto jsou často považovány za odpady, ačkoli v některých místních poměrech pro může být uplatnění, a tudíž i jisté využití.

4. ODŘEZKY A DALŠÍ PODOBNÉ MATERIÁLY

Piliny, dřevěné třísky a odřezky z nezpracovaného dřeva se hromadí na pilách nebo při sekundárních operacích, jako je výroba nábytku nebo palet a balení, spolu s primárním produktem, řezaným dřívím. Tyto části jsou pak použity jako surovina pro výrobu desek na bázi dřeva, jako např. dřevotřískových desek nebo při výrobě papíru. Použití je jisté, jako součást nedílného výrobního procesu a bez dalšího zpracování (kromě přizpůsobení velikosti pro zpracování do konečného produktu).

Obecněji řečeno, nadbytečný materiál z primárního výrobního procesu, nebo materiál, který má jen kosmetické vady, ale materiálově je shodný s primárním produktem, jako jsou gumové nebo vulkanizační směsi, korkové hobliny a kousky, zbytky plastů a podobné produkty, mohou být považovány za vedlejší produkty. Pokud tomu tak je, musí být schopny opětovného použití buď v primárním výrobním procesu, nebo v jiných integrovaných výrobních, kde je opětovné použití rovněž jisté. Materiály tohoto typu lze rovněž označit za materiály nespádající do působnosti definice odpadu.

Pokud materiál tohoto typu vyžaduje úplnou recyklaci nebo regeneraci, nebo pokud obsahuje kontaminující látky, které je třeba před dalším použitím nebo zpracováním odstranit, znamená to, že materiál je odpadem až do ukončení recyklace nebo regenerace.

Priloha II – schéma pro rozhodování mezi odpadem a vedlejším produktem

